

Barcelona, 24 d'agost de 1987

Estimat amic,

He passat un cap de setmana llarg a Castellterçol -la tarda del dissabte, tot el diumenge i avui, dilluns, fins a les sis de la tarda- i ara, quan arribo a casa, em trobo l'agradable sorpresa de la teva carta. No sé si saps que avui faig cinquanta-cinc anys, cosa que fa que la carta formi part de la festa. De la petita festa, que a aquestes altures això de celebrar aniversaris sembla una mica fera de llec. De fet, no hi ha hagut celebració. Aquesta matinada, en Maurici, des de Barcelona, i amb un parell de companys de treball, se n'ha anat cap a Portugal amb el trenat dos cavalls que li vaig cedir fa més d'un any i mig. Ahir, doncs, la Rosa -que, per cert, era el seu Sant-, i jo, he vam anar a celebrar a Cellsupina, a Can Xarina, ja saps... I, avui, hem anat a fer una caminada pel bosc perquè el temps ho permetia. Aquesta matinada ha plegut i feia un airet que deixava caminar després d'una quinzena de calor gairebé tropical. Diumenge passat, dia 16, es va batre el rècord de calor de tot el que portem de segle... Ens hem arribat gairebé fins a les portes de can Carbó, un mas esplèndid -que fa gairebé cinquanta anys que està abandonat-, un parell de visites anteriors al qual m'hen permès d'escriure un conte per al programa de la festa major de Castellterçol que començarà dissabte que ve. Quan tingui l'oportunitat d'enviar-te més papers, ja t'hi inclouré una còpia.

Lamento el tràmol personal i familiar, és clar, que passeu. Mira, pel que fa al teu fill, ara s'ha pesat de meda això d'anar a Nicaragua. A Cavall Fort hi ha una noia que fa poc que ha vingut a reforçar el consell de redacció que ara, en casar-se i acabar la carrera, ella i el marit -tes dos són mestres- també se n'hi van un any i, si els prova, s'hi quedaran una mica més. No sé què dir-te. Compren que tu pensis que, si més no, podria venir cap aquí, el noi, però és fàcil d'entendre que allò els sedueixi més, per la situació revolucionària, pel que hi poden aportar, que no pas una regió de la vella Europa, en mans de la dreta que només gemega, i que té un presupost per cultura de gairebé deu mil milions de pessetes dels quals només tres milions i mig es destinen a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana... Vivim en una situació completament dominada per la burgesia. El fill d'en Jordi Pujol, que acaba de fer avi al president, no s'ha estat de dir que portarà la nena a una escola religiosa... Ni pensar-ho, ha dit, de portar-la al col·legi Costa i Llebera

, que és on ell havia anat de petit, perquè hi veu esquerrans camuflats arreu.

Els altres fills d'en Pujol en edat escolar alternen les institucions de l'Opus Dei, en les quals hi ha molta gent d'Unió Democràtica, que tanta influència té en el govern de la Generalitat.

Per altra banda, el que m'expliques de la teva filla és ben empipador, per més que és totalment normal. Ho comprovo cada dia a la feina, on ja saps que m'ocupo d'affers del personal i, sobretot, de la situació familiar. És millor una separació que no pas un matrimoni a l'antiga, quan l'única cosa que hi ha en comú és el sostre, a estones. Però quan hi ha vaillets, la cosa és més delicada. Ja és bo que tots dos siguin conscients que no s'ha de perjudicar en Damià. A més, jo sé d'un parell d'avis que no ho permetran, tampoc, ei?

T'agraeixo tot el que em dius del meu llibre. En realitat, jo no ho sé, si és bo. El que et puc dir és que és sincer. I, m'atreviria a dir que, fins i tot, és original. Com era d'esperar, però, ha passat sense pena ni glòria. A mi em sembla que és un llibre d'esquerres i, també, feminista, sobretot pel tractament que he donat a la noia, que passa la mà per la cara al protagonista en tots els aspectes. I és sincer, sobretot, quan es refereix a la malaltia del pare. Hi he abocat, carregant les tintes, és clar -però no et pensis que hagi exagerat gaire!-, el que vaig viure durant la llarga agonia del meu pare. Bé, però no ha servit de res. Semblava que els reduïts mitjans de comunicació que s'inclinen a l'esquerra n'haurien de parlar. Sí, sí...! El vaig fer arribar personalment a la nostra comuna amiga Patrícia, responsable de cultura del Brusi, i no li ha dedicat ni una ratlla. El vaig donar a Toni Puig, el director de El Món -company meu de redacció a Cavall Fort-, el qual em va dir -abans de llegir-lo- que li dedicaria una columna, i encara l'espere. Els únics que n'han parlat han estat -ves quins collens!- l'Avui i El Temps, tots dos sota la influència convergent. Es com quan en Bertold Brecht es fotia dels burgesos i aquests eren els únics que l'aplaudien... I perdona la comparació! Amb aquesta novel·la he batut el rècord dels absurds i de la pèrdua de temps. Els amics que eren majoria al jurat em declaren el premi desert. Els crítics de la meua corda ideològica l'ignoren. El públic -i això ja era d'esperar atesa la manca de publicitat- ni n'ha sentit parlar. I, per postres, *ha anat d'un pel que* em foten un paquet a la Caixa... Resulta que allà es publica un butlletí per a ús només del Personal: és una revisteta simpàtica, que es

de bon

veure i llegir, tot i que els empleats la llencen a la paperera en el mateix moment que la reben. Doncs, va coincidir que en el número que s'hi publicava un comentari -en aquest cas elegiós, perquè l'escrivia un company que m'aprecia- del llibre, hi havia, també, un discurs ~~de~~ de comiat del president del Consell d'Administració, el Salvador sr. ~~Millet~~ Millet i Bel, de la línia de l'antiga Lliga. El compaginador de la portada va posar el nom d'aquest senyer en lletres força grans i, a seta, el títol de la meva novel·la. L'home, a qui sembla que li sabia força greu haver de plegat de la Presidència, va veure mala intenció a col·locar el seu nom encapçalant la frase "S'ha acabat el brèquil", amb què semblava que deia adéu al Consell d'Administració... A mi m'han arribat només els esquitxes d'un merder que ha prevecat la intervenció de la direcció general en tots els articles que es publiquin a partir d'ara, amenaces, i etc., etc. Ja veus com van, les coses! I una novel·la de tres-centes pàgines mereix un respecte. En aquest aspecte, crec que en Quimet Melas, amb el seu distanciament i l'admiració per textos antics, ens ha perjudicat força als novel·listes. Et passa una mica com si et capessin. O, com diu algú a la novel·la, és com si et tequessin els collons amb les mans fredes, una trista experiència... Perds les ganes de fer-ne més. En el meu cas, atesa la sortida que per una altra banda tenen els textos que destino als vaillets, després dels mesos d'embaràs i posterior parida del llibre, fas creu i ratlla i et jures que ne n'escriuràs mai més cap. Però sé que, si tinc la sort de viure uns quants anys més en bones condicions, reincidiré. Ara vull començar a recollir documentació per a escriure la novel·la que vaig criticar com a Ofèlia Draos, o sigui, aquella que es refereix al fet que si la guerra d'Espanya hagués tingut un altre final, amb victòria republicana, ningú no ens hauria tret els quaranta anys de dictadura franquista. Fa anys que hi penso, però és un text, si més no, de cinc-centes pàgines. Pense dedicar-m'hi quan em jubili d'aquí cinc anys, passats els Jocs Olímpics de Barcelona...

Per altra banda, aquests dos últims mesos m'he dedicat a preparar un número extraordinari de Cavall Fort per publicar l'any que ve. Es tracta d'un dossier d'unes vint-i-vuit pàgines que cal dedicar en exclusiva al mar. Ja em tens documentant-me, fent visites al Museu Marítim, llegint textos d'en Pla i d'en Sagarra, etc. Al meu parer, he fet un treball bastant fi. No em puc estar de relacionar-te'n l'índex:

- 1) Presentació 2) El Museu Marítim de Barcelona 3) D'entre tants vaixells, la galera
- 4) La pressió del vapor 5) Els fars 6) Els pirates i la patent de cors 7) La protecció

de la costa: terres de guaita, de defensa, búnkers 8) El contraban 9) Les havaneres 10) Antologia poètica de Sagarra 11) Les gavines 12) Hit parade del peix segons el senyer Josep Pla 13) La subhasta del peix 14) Un suquet de peix 15) Nedar sota l'aigua 16) la fi del "Llanisshen" (guió de còmic sobre un naufragi) 17) pàgines visuals amb molta il·lustració en el lector hagi de localitzar diversos anacronismes. Tot plegat són articles curts, però molt concrets, que han de donar una explicació contundent del tema que tracten. No exagere, però gairebé hi he perdut un mes.

Una altra cosa que he fet ha estat documentar-me sobre "Els nibelungs". M'he rellegit una i altra vegada els textos de Joaquim Pena, de l'Antiga Associació Wagneriana, i els més recents -dels anys cinquanta- d'Anna d'Ax. Una versió curta que en va fer Cèsar August Jordana i algun llibre de l'Austral sobre el tema. Es tracta que en Xavier Bru de Sala em va demanar que escrivís l'adaptació d'algun tema clàssic per a la col·lecció El fanal de Proa, una col·lecció que fins ara ha publicat adaptacions per a la mainada de Carles Riba (Ulisses), de Jordana (Macbeth), i d'Artur Martorell (Canigó) i en té alguna a punt de Miquel Dolç (L'Eneida) i d'en Baltasar Percel sobre algun mite mediterrani... A mi l'oferiment em va fer goig perquè és afergir-me a una llista ben notable. Al mateix temps, em fa por perquè la gent de Proa són molt savis i es foten de tot. La qüestió és que m'hi he posat. Tot just he escrit un parell de pàgines, però m'hi trebe bé. En un altre temps vaig ser wagnerià dels que anàvem al cinquè pis del Liceu i em vaig empassar la tetralogia sencera sense adormir-me. Els llibres es presenten molt bé, són bonics de debò. Si l'acabe i me l'accepten, ja m'ho sabràs dir... Per un altre cantó, però, hi ha el problema que tu apuntes d'aquesta editorial amb els llibreters. No crec que s'hagi resolt, no. És un assumpte de prepotència. L'eterna prepotència de la dreta convergent. Proa està en mans de Convergència, ja se sap, i no volen que els llibreters es fiquin un duro a la butxaca amb la venda d'Enciclopèdies... Deixen que venguin llibres de "A tot vent", de l'"Casa Menor", de "El Fanal de Proa", etc., però no els permeten la venda d'enciclopèdies, que és on el llibreter podria fer algun benefici. No, senyer! El volen tot per a ells. El nostre amic Gaspar està desolat. No comprèn com s'exclou els llibreters de la venda de llibres... N'hi ha per llogar-hi cadires! Els de l'editorial diuen que els llibreters venien volums solts de l'Enciclopèdia i que això els destarotava les col·leccions completes. És possible, però en Gaspar

afirma i amb raó que ells només venen els llibres que els editors els distribueixen. I que trobaria normal que només els proporcionessin col·leccions completes, però que els les deixessin vendre. Amb el cer en un puny, l'home es va solidaritzar amb els altres llibreters del gremi i va tornar a l'editorial tot el fons que tenia de novel·les i poemes. Els de l'editorial no afluixen i diuen que se'n sortiran igualment perquè tenen molts subscriptors. Tot i el conflicte, i tot i que estic al costat dels llibreters, no he sabut estar-me de col·laborar-hi amb la versió que acabo de començar que penso titular Sigfrid, o Sigfrid l'heroi. Potser quan l'hagi enllestida les dues parts s'hauran posat d'acord.

He llegit Ada quan he disposat de tres dies seguits de festa. Va ser l'altra setmana que hi havia la festa de la Mare de Déu d'agost que queia en dissabte, i que vaig fer vacances dilluns i dimarts. És un llibre extraordinari i la teva traducció, jo diria que és a l'altura del llibre. Aquí sí que t'hi has lluit, paio! L'any passat et parlava de la de Gore Vidal que, tot i ser ben correcta, no deixava entendre tantes dificultats. Aquí hi ha un parany després de l'altre a cada ratlla. M'he adonat que se m'escapaven tantes jugades maquiavèliques de l'autor, tantes referències culturals, tants jocs de paraules, que hi havia paràgrafs que rellegia complagut una i altra vegada. Has hagut de suar sang, Jordi! Quina aventura més prodigiosa! Quins personatges! Em penso que Nabokov té tot el dret de figurar entre els millors dels grans i tradicionals novel·listes russos de tots els temps, encara que només fos per aquest llibre. Els jocs de temps i de llocs, tota la saviesa sobre les cuques, deixada anar sense pedanteria, la vitalitat d'aquests humans que ho tenen tot i que es despullen de cap a peus amb unes vides apassionants... Un llibre fora de sèrie, d'aquells que en algun moment t'embafen de tant bé que t'hi trobes, i que et fan morir d'enveja perquè saps que és impossible arribar ni tan sols a les soles de les sabates... Si tinc alguna virtut en aquesta república de les lletres —que digia un decimonènic— és que conec les meves limitacions i mai no intanto imitar aquestes patums inoblidables. Per això et deia abans que el meu llibre era sincer: no vull estirar mai més el braç que la màniga i procure mantenir-me per damunt els meus personatges, conèixe'ls i dominar-los. És exactament el que fa en Nabokov, només que ell està situat en el pis cent vint-i-set del gratacels on jo exerceixo de portera...

Et done les gràcies per haver posat tot el sentiment i la traça a servir-me aquesta novel·la. Chapeau!

Ah! Es curiós, ei, però en Pedrolé encara no m'ha dit ni piu. Ni l'Avel·lí Artís, en Tísner, que també hi sortia. A mitjans de setembre faré una visita a en Pedrolé. Encara seria divertit que s'hagués enfadat pel meu llibre. Llavors sí que seria qüestió de tallar-se-la!

Un altre dia parlarem de la gent de Verinosa Llengua. Avui fa calor i tornaria a suar. Em teme que hi haurà algun conflicte greu. En aquests moments, lamento més que mai la desaparició física de Feix, Oliver, Espriu i Vinyoli, pesem per cas, els quals haurien pogut posar una mica d'ordre. Ara, les patums que ens queden, e són massa vells e no tenen prou categoria per demostrar que es pot fer un llenguatge viu dintre de la correcció. A mi, les coses com siguin, me'n fet haver d'escriure prendre o pendre, però he hem de decidir entre tots, hi ha d'haver alguna autoritat que s'hi posi i he digui i sigui acceptat. Ja en parlarem, perquè m'adono que el front em perleja.

Jordi, prent-te les coses amb filosofia. Al cap i a la fi, no podràs canviar el curs de la vida. Pensa en Ada, per exemple. No tothom ha de portar una vida familiar antiquada com tu i jo amb les nostres respectives cestelles. Si els joves no aguanten res i en fan un gra massa, potser nosaltres també n'hem fet un gra massa aguantant-ho tot.

Salut! Endavant. Records a tots i una forta abraçada del teu agalerat amic,

Et torno la novel·la a fa un any ara
que n'he tret còpies. Adieu!

Ah! El paquet anava ellígal, que costà!